

“De traïdors el món n’és ple, però no recordo cap *xivato*”

— Sisco Baiges —

Les *gargantas profundas* que conec parlen poc i flux i no se’ls fa gaire cas.

La meva experiència personal amb les gorges pregones m’ha deixat una sensació contradictòria. Tothom en parla i jo les he escoltat ben poques vegades. Potser és que la meva etapa d’investigador periodista va ser un fracàs absolut, o que això de les fonts secretes està reservat per a professionals amb unes altres virtuts, tarannà o estil de treball.

En el meu bagatge professional hi ha molts articles —fins i tot, un parell o tres de llibres— que es poden etiquetar com de periodisme d’investigació, i, en canvi, per més voltes que hi dono, no em ve al record cap persona que pugui qualificar de *xivato* d’una informació espectacular.

De traïdors, el món n’és ple. Traïdors mesquins i traïdors honorats, que s’estimen més traïr la confiança del seu cap corrupte que participar de les seves malifetes. Però aquella història del Woodward i el Bernstein i el Watergate, amb algú que anava guiant els seus passos des d’un despatx misteriós de la Casa Blanca, només l’he vist a les pel·lícules. A la vida real no he topat amb res d’aquesta magnitud, o comparable.

El que he vist són polítics que recorren als periodistes perquè els expliquin com es va al Registre Mercantil a veure qui són els accionistes o propietaris d’una empresa. He rebut la trucada d’algun funcionari de la Generalitat que advertia d’alguna irregularitat d’importància relativa, o m’ha caigut a les mans algun anònim sobre les activitats irregulars d’algun polític. També he topat amb molts denunciants privats que a l’hora de fer pública la seva denúncia s’han cagat a les calces i han fet el despatxat.

Per què denunciar, si és inútil?

Potser la culpa d’aquesta absència de grans fonts conspiradores la té el fet que les denúncies d’irregularitats a Catalunya no han tingut mai un efecte polític. Aquí sí que no dimiteix ningú,

— “De les *gargantas profundas* tothom en parla, però jo les he escoltades ben poques vegades” —

diguis el que diguis, i el cas de l'abandó del director general del Joc, Xavier Patxot, després de ser acusat de cobrar la pensió i el sou de la Generalitat simultàniament és l'única excepció que tinc present. El cas de l'ex-conseller d'Economia i Finances i ex-director de l'Institut Català de Finances, Jordi Planasdemunt, entra en un altre ordre de valors. Potser molta gent s'ha desanimat de denunciar actuacions que considerava incorrectes perquè temia que la seva denúncia no servís per a res.

El que sí que tinc present són les hores que em vaig passar al Registre Mercantil o al de la Propietat quan era un periodista perdiguier. I sobretot tinc present la sensació d'inutilitat de tota la feina, quan, un cop publicades, no servien per a res. Recordo amb especial frustració les amenaces del president de la Generalitat, Jordi Pujol, quan jo treballava al *Diari de Barcelona*. "Si continueu ficant-vos amb els seus fills, en Pujol diu que de la pota sud [o era la nord?] ja ens en podem oblidar", ens van dir fonts municipals del més alt nivell. I al diari, que Pujol identificava amb Pasqual Maragall, van deixar d'explicar els negocis de favor que els fills grans del president mantenien amb el Govern català. Això sí, les potes, més o menys, les vam tenir encarrilades a l'hora dels Jocs Olímpics. Però de *xivatots*, ben pocs. Potser un regidor socialista d'algun poble que et deia que davant de casa seva havia vist un cartell de la Generalitat on s'anunciaven unes obres i hi sortia la filla gran del president com l'arquitecte responsable.

Excés de covardia

La síndrome de la gorja profunda que pateixen alguns funcionaris i polítics d'aquest país encobreix, a vegades, excessos de covardia. El que sí que m'he trobat en més d'una ocasió és amb confidents que amaguen el cap sota l'ala quan el que haurien de fer és denunciar les coses obertament, i no pas refiar-se del paper dels mitjans de comunicació. D'aquests exemples sí que en podria aportar molts. I de molt frustrants, perquè et deixen amb el cul a l'aire.

Un regidor socialista d'un poble lleidatà ens va

demanar que expliquéssim que l'alcalde convergent havia venut uns terrenys seus a l'Ajuntament de forma irregular. Vam fer, amb un altre company, l'esforç de desplaçar-nos al lloc dels fets. Efectivament, la història feia un tuf de marro que no calia fer grans investigacions. Només calia denunciar-ho políticament. Tot i així, vam publicar-ho al diari amb tots els ets i uts. Quan la notícia va arribar al poble en qüestió, l'alcalde va amenaçar —d'amenaces sí que en tenim una bona col·lecció— de querellar-se contra els que signàvem l'article. Al regidor que ens havia posat sobre la pista de la història no sabem amb què el va amenaçar. El cas és que va negar tenir res a veure amb nosaltres i va deixar que el tema es morís discretament.

I de situacions com aquesta, cada dos per tres. Molts representants polítics consideren que la seva opció ideològica no els ha de dur a enfrontar-se amb la gent que té més a prop. Et diran penjaments dels polítics que són a 50, 100 o 600 quilòmetres de distància, però s'estalviaran tant com sigui possible tenir-se-les amb el regidor del consistori propi, per més clares que siguin les seves irregularitats. Això fa que a vegades hagi tingut la sensació que la meua feina no era altra cosa que una forma còmoda de denunciar un tema per part d'algú que no gosava donar la cara públicament. I, la veritat, fer la feina bruta d'alguns covards no em fa cap goig. També és cert que la feina del periodista de denúncia té l'avantatge de la distància amb què es tracten els personatges afectats. Potser jo faria el mateix que aquest regidor covard de què parlava, si hagués d'exposar els draps bruts d'algun familiar o amic de tota la vida.

El dia que vaig pispar els papers a l'Alavedra

Posats a explicar un cas concret d'una gorja profunda que passés una bona història, només recordo el cas de la que no va poder empassar-se així com així que Antoni Subirà fos nomenat conseller d'Indústria i Energia, després d'una operació econòmica bastant tèrbola. Les empreses de Subirà van ser afortunades amb ajuts del Govern català tan bon punt Jordi Pujol s'hi va asseure al capdavant. Parlo del 1980. Es va crear la Comissió d'Ajut a la Reconversió Industrial de Catalunya (CARIC) i destacats dirigents convergents, com Subirà, Macià Alavedra o Lluís Prenafeta, van rebre avals milionaris per als seus negocis particulars. Subirà va rebre avals per a les seves empreses Antoni Subirà i Cia. i Puntèxtil, va pagar els deutes que tenia amb els treballadors i va tancar la barraca. Passaven els anys i mai no tornava els diners al Tresor Públic. Les denúncies dels polítics de l'oposició i d'alguns mitjans de comunicació només servien perquè Pujol no nomenés Subirà com a conseller, perquè feia lleig que accedís a aquest càrrec un home amb deutes tan grans amb l'Administració. Però de pagar, ni pensar-ho.

Un bon dia, Pujol va decidir que Subirà ja havia purgat prou la seva pena i el va fer conseller. A canvi, pocs dies abans del nomenament va haver de pagar part del seu deute; no tot. El pagament va ser molt tèrbol, però ara seria llarg d'explicar. El que voldria destacar és que algú que tenia accés a part de l'embolic ens va posar en guàrdia. Aquesta persona, ben pròxima a Subirà, ens va explicar que una misteriosa empresa havia pagat part del deute, i ens va dir el nom de la societat. La publicació al *Diari de Barcelona* d'algunes dades d'aquest afer va provocar un bon rebombori, tot i que, com és notori, Subirà continua com a conseller i jo, arran de l'enrenou que va provocar aquesta història, vaig ser retirat de l'equip d'investigació del diari. Cosa que agraeixo, perquè si no, potser encara estaria a hores d'ara passant-me la vida al Registre Mercantil, on s'aprenen moltes coses però el nivell cultural no millora gaire.

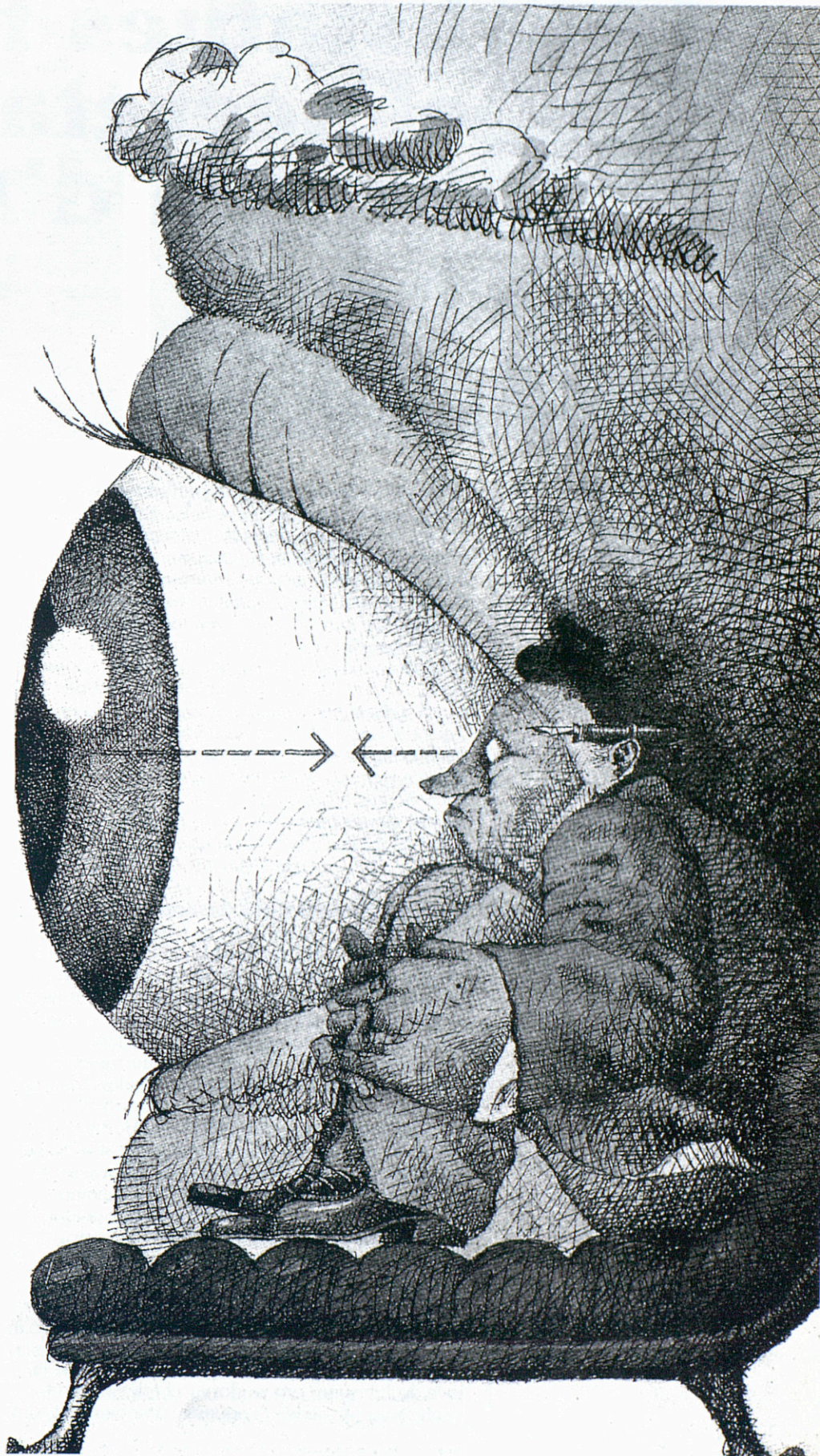
El cas és que mentre investigàvem tot això vam anar a petar, un altre company i jo, a un despatx de l'Administració autonòmica per fer una entrevista d'aquelles que no duen enlloc però que has de fer per allò de "contrastar totes les versions". Mentre esperàvem a la porta del conseller, em vaig fixar que a la fotocopiadora que tenia a prop hi havia uns papers que algú havia oblidat d'enretirar. Cop de mà, cop d'ull i ràpida reflexió: "Això val la pena!".

Eren les empreses beneficiades per avals de la Generalitat que el departament d'Economia i Finances considerava que no pagarien mai el deute que mantenien amb el Tresor Públic. No hi faltava Puntèxtil, una de les que pertanyien al clan Subirà. Una opció era fotocopiar-los però no hi havia temps, ni la situació es prestava gaire a fer-ho sense despertar sospites. Total, que vaig agafar els papers, me'ls vaig posar a la butxaca i me'ls vaig endur al diari.

L'endemà, quan van sortir publicats a primera plana del *Diari de Barcelona*, el conseller Macià Alavedra va dir als seus subordinats que es querellaria per robatori de documents. Si ho hagués fet, els jutges li haurien d'haver donat la raó, perquè la tenia. Era un robatori. Però als periodistes i al públic en general també se'ns furta massa sovint —amb arguments polítics que no són *de recibo*— la documentació que permet entendre per què passen les coses que passen a la nostra Administració.

Sempre he pensat que, com a màxim, el que vaig fer va ser una malifeta comprensible. Al cap i a la fi, ni Subirà va plegar, ni ningú es va querellar amb mi, ni la gorja profunda que algú es va entretenir a buscar aleshores pels despatxos del Govern català no ha patit les conseqüències d'aquest robatori menor.

Al fons del meu cor hi nia un pensament pervers: si hi ha gorges profundes que fan caure presidents o consellers, deuen cobrar més diners dels que els directius dels mitjans de comunicació on jo he treballat estan disposats a pagar. O un de pitjor encara: no sóc prou bon periodista perquè em pertoqui una gorja profunda com Déu o el *Washington Post* manen.

— Uns papers oblidats en
una fotocopiadora poden
ser més útils que una gorja
pregona —